

letter to Editor

Six hats thinking: a new teaching method in nursing education

Fereshteh Araghian Mojarad: Faculty Member, Psychosomatic Research Center, Mazandaran University of Medical Sciences, Sari, Iran.

Masoumeh Bagheri-Nesami*: Faculty Member, Traditional and Complementary Medicine Research Center, Addiction Institute, Mazandaran University of Medical Sciences, Sari, Iran. *World Federation of Acupuncture-Moxibustion Societies (WFAS), Beijing, China.*

*Corresponding author: Faculty Member, Traditional and Complementary Medicine Research Center, Addiction Institute, Mazandaran University of Medical Sciences, Sari, Iran. *World Federation of Acupuncture-Moxibustion Societies (WFAS), Beijing, China.*
anna3043@gmail.com

مجله‌ی توسعه‌ی آموزش جندی شاپور
فصلنامه‌ی معاونت آموزشی
سال پانزدهم، شماره ۳، پاییز ۱۴۰۳
www.edj.ajums.ac.ir

نامه به سردبیر

تفکر شش کلاه: روش نوین تدریس در آموزش پرستاری

فرشته عراقیان مجرد: عضو هیأت علمی، مرکز تحقیقات روان تنی، دانشگاه علوم پزشکی مازندران، ساری، ایران.

معصومه باقری نسامی: هیأت علمی، مرکز تحقیقات طب سنتی و مکمل، پژوهشکده اعتیاد، دانشگاه علوم پزشکی مازندران، ساری، ایران.

عضو فدراسیون جهانی انجمن های طب سوزنی و موکسا درمانی (WFAS)، پکن، چین.

anna3043@gmail.com

سردبیر محترم

فاصله دانش نظری با مراقبت‌های بالینی می‌تواند به عنوان ناهمخوانی بین آنچه دانشجویان پرستاری در کلاس آموخته‌اند با آنچه که در محیط بالینی تجربه می‌کنند تعریف شود و به عنوان یک مشکل اساسی در رشته پرستاری همواره مطرح بوده است و در حال حاضر این مشکل نه تنها کاهش نیافته، بلکه افزایش هم یافته است (خدایی و همکاران ۱۳۹۵) و دانشجویان با وجود گذراندن واحدهای تئوری قادر به کاربرد عملی اندوخته‌های خود نیستند. صاحب‌نظران معتقدند که تفکر انتقادی می‌تواند این شکاف را از بین برده و دانش نظری را در حیطه عمل نزدیک کند (تیفن و همکاران ۲۰۱۴) و از طرفی یکی از اهداف مهم آموزش پرستاری، تربیت پرستارانی است که خدمات شایسته‌ای را ارائه نمایند که لازمه آن، مهارت تفکر انتقادی برای تصمیم‌گیری بالینی است و به‌نظر می‌رسد در روش‌های رایج آموزش پرستاری به آن توجه کمتری شده است (خندان و همکاران ۱۴۰۰). تفکر انتقادی یکی از جنبه‌های کلیدی آموزش پرستاری امروزی است (ازوتوک و همکاران ۲۰۱۹). افرادی که این مهارت را به‌دست نیاورده‌اند، نسبت به آموخته‌ها منفعل هستند و به‌طور معمول خلاق نیستند (آیسال و همکاران ۲۰۱۶).

رویکرد تفکر شش کلاه توسط ادوارد دی‌بونو (Debono Edward) در اوایل سال ۱۹۸۰ ابداع شد که شامل استفاده از شش کلاه خیالی برای کمک به تصمیم‌گیری و یک ابزاری برای تقویت تفکر انتقادی است که در طی زمان آزمایش و اثبات شد و روشی است که به عنوان یک الگوی ایفا نقش (role-playing model) عمل می‌کند. همچنین به عنوان یک تکنیک حل مسئله مبتنی بر تیم و طوفان مغزی است که می‌تواند برای کشف مشکلات و راه‌حل‌ها استفاده شود و ایده‌ها و گزینه‌هایی را که نادیده گرفته شدند را کشف کند (مورسی و همکاران ۲۰۲۱).

روش اجرای این تکنیک به این شرح می‌باشد که هر کدام از این کلاه‌ها، نماینده بخش خاصی از افکار است. زمانی که هر کدام از این شش کلاه تفکر بر سر گذاشته می‌شود، در واقع

یک مدل خاص فکری انتخاب شده و از پنجره آن مدل فکری به مسئله نگریسته می‌شود. کلاه سفید: صاحب این کلاه باید نقش جمع‌آوری اطلاعات را ایفا کند. او باید به سوابق گذشته و داده‌های حال مرتبط با موضوع جلسه بپردازد. کلاه سیاه: کسی که این کلاه را بر سر می‌گذارد باید برای هر ایده‌ای نقش پیشنهادی مخالف را بازی کند. کلاه زرد: در این نقش فقط باید به جنبه مثبت و فواید موضوع مورد بحث نگاه کند. کلاه قرمز: هنگام استفاده از این کلاه خیالی، فرد باید افکار خود را براساس احساسات یا شهود در مورد پروژه یا تصمیم قرار دهد. کلاه سبز: پوشنده کلاه سبز، تمرکز بر خلاقیت، امکانات، جایگزین‌ها و ایده‌های جدید می‌کند. کلاه آبی: پوشنده کلاه آبی کسی است که در واقع اقدامات جلسه را کنترل می‌کند و باید اطمینان حاصل کند که دیگران متمرکز بمانند، جلسه در مسیر درست پیش برود و در نهایت، نتیجه حاصل شود (مصطفی و همکاران ۲۰۲۰).

در یک مطالعه، محققان از این روش برای یادگیری دانشجویان پرستاری در مورد مراقبت از بیماران مبتلا به سرطان سینه استفاده کردند از طریق این فعالیت، دانشجویان تشویق به توسعه توانایی تفکر خلاق و همچنین به مهارت‌های همدلانه آن‌ها کمک کرد (کاراداک و همکاران ۲۰۰۹). از آنجایی که در طرح درس پرستاری در ایران به پرورش تفکر انتقادی به عنوان یکی از اهداف آموزشی مهم تأکید شده است تا موجب آن فراگیران بتوانند از اطلاعات و شواهد موجود، بالاترین درک را کسب کرده و معانی و مفاهیم پنهان را کشف کنند. استفاده از روش شش کلاه تفکر با توجه به نظم و ساختار یکپارچه‌ای که ایجاد می‌کند امکان تصمیم‌گیری‌های منطقی و صحیح‌تری را فراهم می‌کند. هم چنین به دلیل آن‌که باعث می‌شود افراد از زوایای گوناگون به بررسی موضوع پرداخته و نگرش خود را با دیگران به اشتراک بگذارند، همین موضوع باعث پدید آمدن راهکارهای خلاقانه جدید و ایده‌های سودمند از طریق پرورش خلاقیت در افراد می‌شود. بدین ترتیب علاوه بر تقویت مهارت همدلی و تقویت روحیه کار تیمی باعث گرفته شدن تصمیمات موثر می‌شود. از مزایای روش شش کلاه تفکر، رشد و پرورش خلاقیت و ایجاد فرصت‌های

به کارگیری این روش آموزشی را در واحد درسی پرستاری اصول و فنون پرستاری برای مقطع کارشناسی پرستاری داشتند اما به طور کلی در مورد استفاده از این روش در آموزش پرستاری ایران، مطالعه‌ای یافت نشد. لذا پیشنهاد می‌شود از این روش در تدریس دروس دیگر پرستاری استفاده شود.

References

- Khodaei, A., Mansourain, M., Ganjei, S. and Asgari, H., (2016). Strategies for decreasing gap between theory & clinical performance from the viewpoints of nursing students in Tabriz university of medical sciences. *Research in Medical Education*, 8(2), pp.49-59. [10.18869/acadpub.rme.8.2.49](https://doi.org/10.18869/acadpub.rme.8.2.49) [InPersian]
- Tiffen, J., Corbridge, S.J. and Slimmer, L., (2014). Enhancing clinical decision making: development of a contiguous definition and conceptual framework. *Journal of professional nursing*, 30(5), pp.399-405. <https://doi.org/10.1016/j.profnurs.2014.01.006>
- Khandan, M., nouhi, E., sabzevary, S., (2022). The necessity of critical thinking in nursing education: *Review of Literature*, 1 (1) , pp. 48-60. URL: <http://ijsr.ir/article-1-23-fa.html> [InPersian]
- ÖZKÜTÜK, N., ORGUN, F. and SEZER, H., (2019). Nursing education method in the use of the six thinking hats: comparison of two different techniques. *Kastamonu Education Journal*, 27(4), p.1553. <https://doi.org/10.24106/kefdergi.3150>
- Aithal, P.S., Kumar, P.M. and Shailashree, V., (2016). Factors & elemental analysis of six thinking hats technique using abcd framework. *International Journal of Advanced Trends in Engineering and Technology (IJATET)*, 1(1), pp.85-95. <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.240259>
- Morsy, A.A.I. and Darweesh, H.A.M., 2021. Effect of six hats thinking technique on development of critical thinking disposition and problem solving skills of nursing students. *American Journal of Nursing*, 9(1), pp.8-14. doi: 10.12691/ajnr-9-1-2.

جدید، کمک به تصمیم‌گیری درست، پیشرفت در انجام کارها و تقویت روحیه تیمی است اما نیاز است قوانین و دستورالعمل‌هایی مشخص شود که افراد به آن‌ها پایبند باشند، چرا که اگر در روند استفاده از این تکنیک، قانونی وجود نداشته باشد نه تنها هیچ تأثیری ندارد بلکه موجب ایجاد دلخوری و ناراحتی بین افراد شده و موجب از هم‌پاشیدن گروه می‌شود. نویسندگان حاضر تجربه

- Mostafa, M.F., Mansour, H.E., Abdrahman, H.A. and Ibraheim, A.W., (2020). The effectiveness of using the six-hats teaching method on improving thinking skills among critical care nursing students. *International Academic Journal of Health, Medicine and Nursing*, 2(1), pp.1-11. https://iajournals.org/articles/iajhm_n_v2_i1_1_11.pdf
- Karadag, M., Saritas, S. and Erginer, E., (2009). Using the 'Six thinking hats' model of learning in a surgical nursing class: sharing the experience and student opinions. *Australian Journal of Advanced Nursing*, 26(3), pp.59-69. https://www.researchgate.net/publication/271853818_Using_the_%27six_thinking_hats%27_model_of_learning_in_a_surgical_nursing_class_sharing_the_experience_and_student_opinions